

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 fr.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 fr 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallfischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Voigler hirdetés köz. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A romániai vasuti csatlakozás.

Brassó, nov. 16. 1877.

I.

Az itteni kereskedelmi és iparkamara f. évi szeptember 29-iki ülésében gr. Schweinitz Gyula ur a következő indítványt tette, melynek sürgősségét a kamara ki is mondta:

„Szemből azzal, hogy Románia részéről a vasutépítési munkák Predealnál megszűntek, közel van a veszély, hogy a román kormány e ploesti vasut kiépítését annyira elhúzza-halasztja, hogy az orsói vasut előbb kész lesz és előbb fog átadást a forgalomnak. A magyar kormányunk tehát haladéktalanul lépéseket kell tennie, hogy Romania részéről ismét megkezdjék a predeal-ploesti vasut építését, vagy pedig vegye át maga Magyarország és végezze be s ez esetben a közös vámház magyar földre építtetnék.”

E kérdés a f. hó 5-én tartott ülésben ismét tárgyalás alá vétetett.

Ez ülésben a kamara titkára: Hintz János ur, minekutána a tárgyat behatóan fejtegette és kimutatta, hogy Brassó nézve mindenestre nagy fontosságu, hogy az internationalis pályaudvar a mi területünkön álljon, indítványozza, hogy a kir. kereskedelmi miniszteriumhoz egy kérvény intéztesek, még pedig egy romániai vasut kiépítésének biztosítása, mint az internationalis pályaudvarnak a mi területünkre való áthelyezése iránt.

Részéről ő nem tartja czélyszerűnek, hogy — mint ezt bizonyos oldalról sürgetik — ez ügyben további agitatio indíttassék.

Erre gr. Schweinitz mint indítványtevő, hangsúlyozta, hogy Romania nem lesz képes a vasutat a kikötött időre elkészíteni; s így előre megjósolható, hogy az orsói vasut előbb megnyitattik.

Mi lesz aztán ennek a hatása és következménye?

Az, hogy az összes forgalom le fog téríteni a keleti vasut vonaláról; és ha még egyáltalán lehetőségre lesz is: csak nagy erőfeszítésekkel lehetend majd ismét visszatérni a keleti kereskedelmi forgalmat a mi — vasutunkra.

Egy kellő nagyságu és kellően berendezett raktár-ház építésének kérdése nemcsak Brassóba, de az erdélyi összes kereskedelmi forgalomra nézve hasonlóképpen nemcsak a legnagyobb fontosságu bir, hanem a legszorosabb kapcsolatban áll a romániai csatlakozás kérdésével is; mert félős, hogy ha ilyen raktárház építéséről nem gondoskodunk

a maga idejében: az egész keleti kereskedelem Ploesti felé fog húzatni.

Tehát mind a ploesti-predeal vonal kiépítése a maga idejében, mind az internationalis pályaudvar áthelyezése magyar földre az erdélyi részek kereskedelmi és ipari jövője tekintetében vitalis fontosságu birnak.

Az orsói csatlakozás — folytatta tovább fejtegetéseit gr. Schweinitz — a törvény értelmében nem történhetik meg előbb mint a brassó-ploesti; azonban ez esetben aztán tartozik kormányunk az osztrák államvasutat kártalanítani. A dal vége aztán az lesz, hogy az orsói csatlakozás minden törvény dacára még is előbb be fog következni, mint a brassói.

Ha tehát nem akarjuk az erdélyi részek legvitalisabb kereskedelmi és ipari szel együtt összes közgazdasági érdekeit kockára tenni: mulhatatlanul biztosítani kell a brassói csatlakozást, ha a romániai kormány képtelen szavának állani s ünnepélyes szerződésben vállalt kötelezettségének eleget tenni: akkor vegyük át mi a munkát, építessék ki a magyar kormány a brassó-ploesti vonalat.

Helyesen emelte ki továbbá gr. Schweinitz azt, hogy törődjék a kamara csak — és csupán ez a kötelessége — a mi polgártársaink és a mi kereskedelmünk érdekeivel; a romániai kormány majd fog törődni a saját polgárai érdekeivel. Ha pedig tény az, — amint hogy az is, — hogy épen mi hátrány sem háramlik a román kereskedelemre és forgalomra abból, hogy az internationalis pályaudvar a mi territoriumunkon lesz: nos, annál jobb; gr. Schweinitz azonban hangsúlyozni akarja, hogy bármiként is álljon a dolog: reánk egyedül a mi érdekeink az irányadók, melyek fájdalom! eddigéig épen a Romániával kötött szerződésekben annyira elhanyagoltattak!

Francziaországban még mindig vadjudnak az események. Mac-Mahon egyet fordult ugyan, de nem azért, hogy a republikánusoknak kezét nyújtson, hanem azért, hogy új szkatu-rákhoz folyamodjék. Elfogadta a Broglie-furtozot kormány lemondását, de nem azért, hogy republikánus kormányt alakíttasson, hanem azért, hogy új, de azért mégis csak reactionárius elemeket állítson a kormányba. A „Moniteur” jelezése szerint Mac-Mahon első sorban a senatusi, második sorban a képviselőházi jobboldalról (monarchisták-ból) akar alakítani kormányt, u. n. ügyvezetési kabinetet s ha a terv megvalósul, vagy az így tervezett kormány a képviselőházban megbukik, a mint hogy bizonyos is, hogy megbukik, akkor Mac-

a „Tücsök könyvtárában.” Az eszme tetszett nekem, s mivel a „Tücsök könyvtára” csak két lépésre van lakásomtól, betültem oda egy hétre.

Ez gyönyörű könyvtár, nagyszerűen felszerelve, s az írók és költők számára éjjel nappal nyitva, s apró czimbalmos könyvtárnokokkal telve, melyek egész idő alatt zenével mulattatnak. Gyönyörben töltöttem ott el néhány napot, s egy heti kutatás után — többnyire hanyatfekvére, kényelmesen — végre megtaláltam azt, mit tudni szerettem, tudni illik, a híradt öszvér történetét, s a hét éven át tartogatott rugás mibenlétét. A mese csinos, ámbar nagyon is ártatlan, s megkísérlem elmondani nektek egy, mint azt magreggel olvastam egy idő rongált megsárgult kézirattól, telve jó levendula illattal s cifra kezdő betűkkel a sorok elején.

Az, ki nem látta Avignon, a pápák korában semmit sem látott. Vigság, élénkség, zajos élet és kifogyhatlan ünnepélyekben párja nem volt a városnak. Egész nap egymást érték itt az egyházi menetek, a buszusok raja, az utcák be voltak hintve virágokkal, zöld ágaktól elárynnyalva; a Rhona folyón bibornokok, főpapok érkeztek kifeszített vitorlákkal, földiszíttat hajókon; a pápa katonái daloltak utca hosszát, kéregető barátok serege vonult tova; zaj és élénkség mindenfelé; amott egész házak összes lakossága borul tédre a pápai palota előtt, vagy zsigongva hajlong s tolakodik, mint méhkas előtt a méhraj, e mellett folyton hallszott ki az utcára a csipkekötők botoskájának esőbőmpölése, a vetélők ide-oda futása, a mint szövik az aranyat a mise mondó ruhákhoz, az óltári edényeket vésők apró kalapács útjei, a lant készítő boltjából a húrok rezgése, s a szolozsmát éneklők egyhangú daadaja; s mindezek mellett még a harangok zugása, s mindig egy-egy kis kézi dob pörgése, melyet

Mahon a katonai elemekhez fog fordulni. Tehát arról, hogy republikánusokból, a képviselőház többségéből alakítson kormányt, eddigéig legalább, szó sincs. Hogy ezen erőszakos dacolása a végrehajtó hatalomnak a törvényhozás egyik házának s épen a legfontosabbnak, a képviselőháznak többségével, jóra nem vezethet, igen természetes. De az ily erőszak dacára sem mori Mac-Mahon föl-oszlattai másodsor a képviselőházzal. Erre már a senatusi orleanisták nem akarnak reáállani, bizonyára azon hiszemből, hogy aztán a sulypont feljőtt közél s majd ők jutnak hatalomra lekenyerezve a republikánusokat ezen „alkotmányos” magatartás által.

— A csernoviczai oláh tanuló k egyesülete feloszlatott, mert összekötésében állt azon oláhparttal, mely Bukovinának Oláhország-hoz való visszacsatolását tűzte zászlójára.

A HÁBORU.

Pétervári hivatalos táviratok szerint Kars e hó 14-én reggel 8 órakor tizenkét órai harc után rohammal bevételtek. Plevnában s Erzerumnál nem történt újabb hadi tény, Goicakov herceg alkotmányt akarja most megkísérletelni honfátarsai, a muszkák szeméit. Ha létrejön csakugyan Oroszországban is az alkotmány, a mit elgondolni is most még legalább nagyon coriosus hangzik, az érdem oroszánrésze kétségkívül Törökországé. A muszka kormány részint megseggyelte magát, hogy immár Muszkaország az utolsó és egyedüli állam Európában, melynek nincs alkotmánya, holott már a sokat rágalmozott Törökország is az alkotmányos államok sorába lépett; részint pedig a harc-téri kudarcokért akarja népet némileg kárpótolni holmi „alkotmány”-félével. Mintkét esetben Törökország az érdem. Vajjon az európai hatalmak fognak-e aztán „garantiát” követelni a muszka kormánytól s a tervezett reformok végrehajtása iránt, a mint követelték a porjtától?

Oszmán pasa helyzete.

Oszmán csak nem akar meghalni éhen, mint az oroszok várják. A „Standard” levelezője, ki csak a napokban hagyta el Plevnát, azt jelenti, hogy Oszmán még hat hétig tartó esése van. Tehát jó soká várhat még a Plevnát körülzáró muszka-oláh sereg, míg Oszmán éhség miatt megadja magát. És ezen időnek már a fele alatt is Mehemed Ali teljesen beferezendette Szófiában a Plevnát fölmentő új hadsereg szervezését. E tényállás mellett fölötté komikusan veszi ki magát egy muszka forrásuharczteri hír, mely azt tudatja, hogy az orosz gárda, ha Plevna elesett, — „ha” — Szófiába fog nyomulni. Még soká lesz a!

Csata Erzerumnál.

Erzerum, nov. 14. Ujabbán ismét negy ca-

örökösen hallani lehetett ott alatt a hid mellett. Mert nálunk ha a nép elégett, kell hogy táncoljon, örökké csak táncoljon; s miután ez időben a város utcáit igen szűkek voltak eljáratni a farandole-t (provençe-i tánc) tehát furulyás és dobos, az avignon-i nagy hiden ütöttek tanyát, s éjjel nappal folyt ott a tánc.

Oh: boldog idők! boldog város! A törvény embereinek nem volt ott semmi dolga, a bárdok éle eltoppant, az állami börtönökben bort tartottak hüvösen. Soha háborus hírek! Így tudták azon időben kormányozni a pápák népeiket; ezért fajtalt elhunytukat annyira népünk!

Volt közöttük egy különösen, egy jó öreg, kit Bonifacziusnak hívtak . . . Oh! ezért menynyi könyvtárat ontottak ki Avignonban, midőn meghalt! Oly kedves, szeretetre méltó herceg is volt ez és oly igen jó szívű; oly édesen mosolygott le öszvére hátáról az elmenőkre és ha közel mentél el hozzá, lettél légyen a legegyszerűbb szegény szolga vagy fényes öltözöt ur, — oly szépen tudta rád adni áldását! Valódi „yvetoi” pápa, de provençeai „Yvetobeli”, finom mosolylyal ajkain, s főfövegén kis majoránna-ággal és e mellett semmi gondja soha a „Johannákra”. Az egyetlen kedves, mi a „Johannákát” pótolta nála, a jószívű szent atyánál, az szép szőlője volt, — egy jól rendezett kis szőlő, melyet maga ültetett, három mérföldnyire Avignontól, Chateau-neuf myrtusai közelében.

Minden vasárnap, vecsernyei miséről jöve, a tisztas öreg elment neki udvarolni; s midőn ten volt a hegytetőn, a verőfényen tölve mellette, kedvesen öszvére, körítte bibornokai, a szőlők árnyában leheveredve, elővett egy palack ó-bort — abból a piros rubin színű folyadékából, melyet azóta a pápa chateau-neuf-jének neveznek — s kéjelegve szívtá magába apró kortyoként, el-

tánk volt, mely az oroszok vereségével végződött. Négy nap előtt megtámadták Top-Dagh erődjét nagy erővel, tüzsergűk fedezete alatt nyomultak előre. Az előrenyomult gyalogság iszonyatos veszteségeket szenvedett, mielőtt az Azízie erődig értek. Itt kétségbeesett küzdelem támadt. A törökök lassan visszavonultak. De aztán Mehemed pasa török szolgálatban levő porosz tiszt élükre állt és egy gyalogsági csapattal visszavetette az erődjét.

Emberei szuronyal tűzték ki a muszkákat a váról nagy vérengzéssel. Az oroszok ez alatt más irányban is megkísértettek támadást, de oly heves ágyutűzzel fogadtattak, hogy kénytelenek voltak visszavonulni. A lakosság lelkesedéssel van tele. Segélyhadak egyre érkeznek és Muktar kijelenti, hogy képes lesz Erzerumot megtartani. Azt hiszik, az oroszokat az élelmi szerek hiánya visszavonulásra fogja kényszeríteni.

Csata Plevnában.

Sófia, szerda. (A „D. T.” sürg.) Ámbár a hadműveletek természetét nem irhatom meg, de annyit jelezhetek, hogy kellemetlen meglepetés készült az oroszok számára. Az orkhániei ut mentén mindenütt azt beszélék, hogy a muszkák Plevna előtt nagy vereséggel visszavetettek, és hogy egyik löszertáruk a levegőbe röptül. Sakir pasa Sipkáról megérkezett Orhanieba és átvette jött a parancsnokságot. Az Orhanie, Berkoveza kerületek lakossága Sofiába és Tatárbazarszíkba menekül, hol már igen nagy a menekültek száma.

Magyar őrnagy Plevnában.

A „Frankf. Ztg.” levelezője egyik levelében a következő, reánk nézve kiváló érdekekkel bíró részletet mondja el:

Körülöttem folytonos harci zaj volt, lóra szálltam a domb azon oldalára felé vágattam, honnan szabad kilátásom volt a délkeleten s délen működő összes muszka ütegekre. Mögöttem egy csoport katonaság ment. Hirtelen egy bomba ütött le közém mintegy 15 lépésnyi távol ságra tölem. Egészen elborított a felvert föld, de a bomba nem pattant szét, hanem tovább gurult, míg végre lovam lábai közt elhaladva, közel ahoz megállt. Engedelmet kérvén, hogy a bombát megtarthassam, leszálltam a lóról s balkaromra vettem, még mindig meleg és nehéz volt. Lovam kötőfékjét jobb karomra vettem, mert ily teherrel nem merem ismét lóra szállani s lassankint haladtam a domb északi oldalán felé, a főtábor felé. Utközben egy zászlóaljtal találkoztam, melynek emberei, midőn a különös helyzetben láttak, nevetve fogadtak s miután észrevették, hogy nyelvüket nem értem, bozám hibás magyar. (Ott a major magyar) Bevezettek a sátorba. Sugár termelt fért, nagy szöke bajuszszal jött elébem, s megtudván,

érzékenyült pillantásokat vetve körültekvő szőlőjére. S mikor a palack kiürült, a nap is hanyatlani kezdett, vidám kedvvel tért vissza a városba, követte az egész papikar által; s midőn áthaladt az avignon-i hiden, a dobörgés és farandole-tánc közben öszvére jókedvre indítatva zene által, vigan kezdett szökdécselni, mielőtt ő főveglével verte az üteget a tánc fordulatainál, mi nagyon megbotránkozott ugyan bibornokait, de a népet ily felkiáltásokra indítva:

— Oh! ez a jó herceg! Oh! a mi kedves pápánk!

Chateau-neuf-i szőlője után a pápa legjobban kedvelte a világot öszvére. A jömbör bolondja volt ez állatnak. Minden este, mielőtt lefeküdt volna, elment megozni a istállója be van-e jól zárva, s nem bírányzik-e a jászolban élmi szer éjjelre, délen pedig soha fel nem kelt volna addig asztaltól, míg sajátkezűleg nem készített el neki egy nagy serleggel tele megczukrozott s fűszerezett finom franczia bort, melyet aztán ő maga vitt el neki főppajai tiltakozása dacára . . . Hanem azt is megkell adni, hogy az állat megérdemelte e sok fáradságot. Gyönyörű fekete öszvér volt ez, apró vörhenyes pettyekkel, járása biztos bőre, fénylő, háta széles és puha, büszkén tartva magosra kis szikár fejét, mely ékesen tele volt algtatva apró bojtoskák-kal, tarka szalagcsokrokkal, arany zsinorokkal és szalagokkal; e mellett szelid mint egy angyal, szeméi együgyű jóságot fejeztek ki, s végül megáldva folyton mozgó szép nagy fülekkel, mi nagyon vidor, gondta an kinézést adott neki . . .

Tisztelte is ez állatot egész Avignon, s mi helyt megjelent az utcákon, nem volt az a tisztesség, mit el ne követek volna irányában, mert tudta mindenki, hogy ez a legbiztosabb módszer kegyben állni az udvarnál, és hogy a pápa ösz-

hogy németül tudok, kifejezé örmét fölötté, mert — mint mondá — mióta Widdinből eljött, sem németül, sem magyarul nem beszélhetett.

A li Galib majornak hívták, az 5-ik ezred első tartalék zászlóaljába szolgált. Kávé és szivar mellett discourálgattunk a háborúról, vagy jobban szólva kiabáltunk, miután a harci láma körülöttünk igen nagy volt. Ali Galib, száműzött a magyar forradalom idejéből, már 30 év óta van török szolgálatban, Omer pasa alatt részt vett a krimiai hadjáratban s muzulmán. Beszélgetés végén, miután — jegyzi meg a tudósít — igen helyesen azt vélte, hogy régi nevét nem vagyok képes leírni, ő maga jegyezte fel: „Körtvölvesy Ferencz.” (E név a németben egészen jól van írva, a mi telkesége mellett bizonyít.)

Tudósítónk megjegyzi kalandjához: Ezt jegyzem fel a derék magyarok számára, kik őt talán ismerték s még nem feleddék el. Megígértem, hogy visszajövök s társalgást talán ismét magamhoz véve bombámat, eltávoztam s e utánam kiáltott „Gare la Bombe!”

Táviratok.

Konstantinápoly, nov. 18. Egy hivatalos távirat megerősíti, hogy az orosz csapat, mely egy pillanatra megszállotta volt Berkovácot, megerősített török csapatok által onnét ismét kiűzetett.

Mehemet Ali pasa megsejmelte Niset és Cserkioit és pénteken Sophiába érkezett.

Konstantinápoly, nov. 18. Havas ügynöskege jelenti: Az oroszok ismét megtámadták Erzerumot; az eredmény ismeretlen.

Szeleiman pasa jelentételek harczokat tudat, melyek Kanzeljevónál és Kuslubeynál folytak.

A Sipka-szorosban élelőn ágyúzás egyre tart. A konstantinápolyi tíz képviselő kiegészítésére ma volt a választás: megválasztott négy örmény keresztény és hat mozlin, köztök Sadyk pasa. A kamra megnyitása legközelebb várható.

Szt.-Pétervár, nov. 18. (Hivatalos) Kars ma reggel nyolcz órakor tizenkét órai harc után rohammal bevételtek; diadaljelink és veszteségeink még ismeretlenek.

Szt.-Pétervár, nov. 18. (Hivatalos) Bogotból, f. hó 17-kéről). Folyó hó 14-én előrsi csatározások folytak a Sunla és Osmanbazar felé vezető utakon. F. hó 15-én Soleniknél és Kaczeljevónál voltak összeliüközések; a Kaczeljevo előtt álló orosz huszár előrsők eleinte a Lom mögé üzettek, de aztán helyreállították Kaczeljevo előtt korábbi előrsi vonalokat, miután a törökök heves lovassági támadás által meglepetéssel visszavonultak soleniki megerősített posztioikba.

Afonasiet kozákkfönök előzte a törököket a Rozalita szorosból, miután megkerülte Moragaiduk felől a török erősitéseket; kétszersült készletet ejtett zsákmányul és felgyújtotta a török tábor.

vére ártatlan kinézésével nem egynek alapítá meg már szerencsáját, példa erre Veden Tisztet és csodálatos kalandja.

Ez a Veden Tisztet tulajdonképpen egy haszontalan naplopó volt, kit apja Veden Guy az aranyműves, kénytelen volt elcsapni házából, mert nem akart semmit dolgozni s a segédekét is mind elrontotta. Hat hónapon keresztül, minden utcáin Avignonnak látták őt megfordulni s vonozolni elrongyolott ruháit a csatornák saráiban, de legtöbbet koválygott a pápai palota előtt; mert a fickónak a pápa öszvéreét illetőleg már régen támadt volt egy eszméje s meglátjátok mily furfangosan volt az kigondolva . . . Egy napon, midőn ő szentsége magánosan sétálgatott öszvérevel a sorompók mellett, csak előtte terem az én Tisztet barátom s kezeit összetéve, a bámulat kifejezésével arcán felkiált:

— Oh édes istenem! Szentséges atyám! mily gyönyörű öszvére van szentségeidnek! . . . Engedje kissé közelebből megsejmelnem őt! Magának a német császárnak sem lehet enez hasonló állatja. S elkezdte az öszvért simogatni, édes szavakkal illetni mint egy kisasszonyt: Jer csak ide kincsem, drágaságom, egyetlen gyönyöm . . . S a jó pápa egészen előrézékenyülve így szól magában: „Milyen kedves jó fia ez! . . . Mily kedvesen beszél öszvéremmel! . . . S az ezt követő napon tudjátok mi történt? Nem más, mint hogy Veden Tisztet, régi sárga kabátját s rongyos öltözetét finom csipkés bárosny felöltövel, selyem harisnyákkal, csatos cipőkkel cserélte fel, s felvétetett a pápai udvar személyzete közé, hova eddig csak is nemes ifjak, vagy a bibornokok rokonai juthattak be. Mire vezet-hev a fondorkodás! . . .

(Folyt. köv)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Ábránd-képek.

Dandet obfuszolt.

III.

A pápa öszvére.*)

Mindazon sok csinos szólásformák, közmondások s adomák közül, melyekkel a provençe-i földnépe szereti ékíteni beszédét, legfurcsábbnak és sajátzerűbbnek találok a következőt: Tizenöt mérföldnyi kerületben malmotól, ha valami haragtartó, szeszélyes emberről van szó, azt mondják: „Ettől őrizkedjétek! . . . Olyan mint a pápa öszvére, hét évig tartogatja számodra a rugást.”

Sok időn át fűrkésztem, miből eredhetett e közmondás, s miféle állat lehetett az a pápai öszvér és az ő hét éven át tartogatott rugása.

Itt a vidéken senki sem tudott úttá igazítani még Mamai Francis az én öreg tilinkósom sem, ki pedig könyv nélkül tud valamennyi provençe-i legendát, s ujján felszámlál minden a vidékben divó közmondást. Francis is egy vélekedett mint én, hogy az Avignontól fenmaradt régi krónikákban szerepelhetett ez valaha, de ő soha sem hallott másként beszélni róla, mint e közmondás után . . . Ezt meg sem is találja másutt, szölt nevetve vén tilinkósom, mint

*) „Levelek a malomból.”

Skobeleff tábornok f. hó 16-án éjjel egy gránátdarab által ismét erős sérülést szenvedett, de még folyvást rendelkezéseket tesz a hadállásokon.

Gambetta beszéde.

Gambetta a francia képviselőház nov. 15-ki ülésében, miután Broglie herceg lelépett a szószerűről, egy erőteljes beszédet tartott, melynek főbb vonásai a következők:

Grévy indítványát semmi sem igazolja oly csattanósan, mint ép azon perfidiatjes beszéd, melyet önkép imént hallottak. Azt mondatott, hogy ha Franciaország [1876-ban a köztársaság mellett szavazott, onnan van, mert a republikánusok visszaadték Mac-Mahon nevét. Most meg azt mondják, hogy a nép azért adott többséget a republikanismusnak, — mert fél a háborútól. Ime a rendszer, im a nyomorult coalitio, melylyel ki akarják játszani Franciaországot abbéli, többször a legformálisabban kijelentett akaratát, hogy oly kormányval bírnak, a minőt óhajtat. (Élénk tetszés.)

Igy halmoznak hazugságok hazugságra. — De ideje kimondani, az ország, a szénát, a kisebbség és a végrehajtó hatalom ellenében, hogy ezen fogás is oly hazug, mint az első, ép oly kevéssé loyális, mint amaz. Ha még egyszer a kamara felszólására vezetne, ugyanazon eredményeket fogna elérni a nemzet lelkiismerete előtt. (Bravó!)

A dolog pedig úgy áll, hogy önkép, a kisebbség, május 16-án magukhoz ragadták a hatalmat és Franciaországra appelláltak, azt remélvén, hogy helyben fogja hagyni az önkép üzelmét; a köztársaság elnökét, kit az alkotmány sértellenné tett, önkép oda hurcolták a választási küzdőhomokba, — legnagyobb kárára a közügynek, a közbékeknek; bedugták erőszakkal ellenfeleik száját; az ország egyik határától pedig a másikat Franciaország minden falán az önkép politikája volt hirdető falragaszokon s azon kívül a legszembetűnőbb rópiratokban; nem vonták-e bele a választási küzdelembe a pápát? — Nem alacsonyították-e le a templom szőszékeit a kortes beszédek által? Nem volt megparancsolva a püspöki pástorlevelekben a népek, hogy csak önkép szavazzon? Nem lett-e megszenteltetés a legszentebb, a vallás, az önkép üzelmének diadala érdekében. (Élénk tetszés.) És honnan vették önkép a sok pénzt a rengeteg propagandához? (Nagy zaj jobbról.)

És mit tudtak elérni ezen üzelmek által, melyek ellen a francia nép oly becsületére való nemes heroizmussal küzdött? Nyertek 40 választókerületet — rablás és csalás által. (Viharos zaj jobbról. Élénk taps balról.) Az enquete-bizottság föl fogja ezt deríteni.

Cassagnac: Vonia vissza a rablás szót! Gambetta: Nem fogadok el öntől parancsokat! (Élénk tetszés balról.)

Cassagnac: Majd megkapja magától a háztól.

Billiotti marquis: Mi nem vagyunk rablók!

Elnök: Engedjék a szónokot, hogy magyarázza ki magát.

Gambetta: Meglehet, tán egy vaucuser megyei képviselő volt, a ki engem félbeszakított. (E csipő megjegyzésre viharos taps támad a republikánus táborban.)

Billiotti: Igen is egy vaucuser megyei képviselő szakítá félbe, a ki tiltakozik azon kife-

jezései ellen, melyek az orangei kerület választóira nézve a legnagyobb sértést képezik.

Du Demain gróf: Majd megmutatjuk mi, hogy melyik oldalon volt a lopás és csalás!

Barcelon: Gambetta ur, mint vaucuser megyei képviselő kénytelen vagyok félbeszakítani önt; majd mikor az én választásom lesz a szőnyegen bizonyítani fogok.

Gambetta: Majd bizonyít az enquete bizottság, Barcelon ur!

Guneo d'Ornado: A szónok által használt kifejezések tűrhetetlenek. Azt biszi, hogy most is a Procope kávéházban van, avagy a Le-bujokban, melyeket hajdan látogatott?

Gambetta: Jobb lesz, bujjék ama kutya-óiba, hol a süteményeket készíti a republikánusok számára. (Élénk taps és derűtlenség balról.)

Cuneo: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Én nem szakíthatom félbe a szónokot. Gambetta uré a szó, hogy kimagyarázza magát.

Gambetta: Elnök felszólítása következtében inkább visszavonom, hogy sem kimagyarázzam a szót, mely korai volt. De a vizsgáló bizottság ki fogja önkép deríteni, hogy igazat szóltam.

Dufour báró: Jobb lesz, ha Gambetta beszámol, mielőtt másokat tolvajoknak nevez!

Gambetta: Én már beszámoltam. . . (Jobbról: Nem nem! Balról: Igen, igen!)

A kormánynak saját méltósága érzetéből nem szabad lett volna szem elől tévesztetni, hogy a tiszteletre számot tartó kormány maga is tisztelni tartozik ellenségeit; hogy a kormány, mely conservativnek tartja magát — és mi mindnyájan conservativnek vagyunk — (nagy taps balról), soha sem sülyedhet annyira, hogy a köztisztviselőket, a kormánypartii sajtót és a nemzeti hírlapiradalmat a becsutelenkedés és rágalmazás eszközeivé tegye.

Nem akarok magamról beszélni, tudom, hogy magáról beszélni az embernek gyűlöletes, de fenntartom magamnak bemutatni az enquete azon rágalmazó pamphleteket, melyeket Franciaország minden részében rólam terjesztettek. Meg fogják önkép látni, hogy ez iratok mindenike megvizsgálatott, közöltetett s a kormány bölgyével ellátott. Meg fogják önkép látni, hogy ez iratok az ország keleti részén porosz ügynökök és a külföldi törekvések tehetetlen eszközeinek tűntetnek föl, a nyugati megyékben pedig a végtelenig folytatandó háboru eszközeinek.

Hangok a jobboldalról: Ez igaz!

Gambetta: Ah! uraim önkép tehát oda sem hallgatnak, midőn ez a gyalázatosságokban levő ellenmondásra figyelmeztetem, önkép s önkép a rágazkodás jeleiben annyira mennek, hogy az megbecsülhetetlen önkép, ha őszinte indulattól jön.

Cassagnac: Őszinte indulattól? Elnök ur, mi nem tűrhetünk el ily hangot.

Elnök: Ön tehát semmit sem tud elfűrai uram?

Cassagnac: Ezt nem lehet eltűrni. Ha ön azt elnök ur el nem nyomja, mi repressáliát fogunk alkalmazni.

Gambetta: És vajjon őszinte és loyális-e az a politika, mely Franciaország legutolsó közösgében is, a hivatalos hirdetmények tábláján a tábornagy ellenfeléne: tüntet föl engem, ugy osztályozván a hivatalos és a köztársasági jelölteket, hogy az előbbiek a tábornagy, az utóbbiak

a tetőpontot, de fiai már elveszték az ojonnan hódított területeket. Konstantin elfoglalt ugyan még egyszer Felső-Macedoniát, de csak rövid időre. Utánna egy bolgár uralkodó sem volt képes Bulgária határait a vidékére kiterjeszteni.

Az éjszaki határt a Duna, a keletit a Fekete tenger képezte; a déli határ igen gyakran tulterjedt a Balkánon és a Sredna Gorán. Nyugaton az Assanidák Kolojántól Konstantinig birták Bolgrád és Brancisevot. Kaloján alatt (1196—1207.) a bolgár határrók a magyar Kere (Kubin) várral szemben és a szomszédságában, a későbbi Smederevo helyén foglaltak állást. Ugyan e fejedelem alatt Bulgáriához tartozott Pristina, Skopje, Velbuzd és Nis. (Ez utóbbi város 1241 után a szerbek hatalmába került.)

A XIII. század elején a bolgárok nyugaton határosok voltak délfel a szerbekkel, éjszakra a magyarokkal, kik sokáig birták a macsói bánaságot. Brancisevo elvesztése után csak a szerbek voltak határosok a bolgárokkal. Azontúl az oldal változatlanul maradtak a határok az ózmánok betöréséig. A XIV. században a szerb-bolgár határ kiinduló pontja körülbelül Orsovánál volt. Végig vonult a Timok völgyén, a Kunovicsa szorosán (Pirót bolgár, Nis szerb kézben volt), kiterjedt a Sucha-Planináig Snegpoljeig (Tru mellett) s a Struma folyóig, mely határfolyó képezett. Velbuzdban szerbek, Stobban a Ryla-torkoltnál bolgárok uralkodtak.

Mesembria és Anchialos tengerparti városok, valamint a szomszédos terület a tenger és a Tundza közt Aitos, Rosokastron (Kazanlik), Diampolis (Jámboli) városokkal sat. folytonosan Eris almai voltak a byzanciak és bolgárok között. Philippopol (bolgárul Plovdiv) a XIII. század első felében jobbra bolgár kézben volt; később 1322-ben II. Terter rövid időre, 1344-ben pedig Sándor tartósan hatalmába kerítette azt. A Rhodopé várai nevezetesen Csepina és Stenimachos (Stanimaka) miatt sokat hadakoztak a bolgárok s azokat a byzanciakkal föl váltva birták. (Foly. köv.)

az én jelöltem. Ez gyermekes eljárás, mely feláztatja az embert, s azt bizonyítja, mily nyomorult fogalmuk van önképnek egy becsületes emberről, ki politikai félru is egyszersmind.

Oh uraim! távol van tőlem igénybe venni valaha ily plebisztumot. Én republikánus vagyok mindenekelőtt, pártomat szolgálom, hogy érvényre juttassam, erőmhöz, munkámhoz és intelligenciámhoz képest, eszméit aspiratiót és jogait. (A baloldal számos tagja a szót kör csoportosul és riadó tapsal üdvözl.) A mi pártunk nagy, sőt megmérhetetlen. Nem követeli magának azt, hogy nincsenek benne árnyalatok, dissidentiák, különbözőségek, mert még sohasem vettett alá uniformis compressiónak. Mindenkinnek megvan a maga módja a hazát szolgálási, s a közlarsasági programot értelmezni. De a vesztély napján az actió közös, bár mindenki megtartja egyéniségét és magatartásának szabadságát.

Azt mondják, hogy nem vagyunk egyek, mert eredetünkre nézve különbözök vagyunk. Uraim, azt hiszem, vége lesz már e sophismáknak, melyeket önkép eredménytelen hirdeteknek Franciaországnak 1871. óta. A republikánus pártnak lehetnek különböző irányai, de a szélső balról a balközépig, mindenki tudja, hogy meg kell haladni a nemzet akarata előtt. (Taps balról és a szélső balról.) Hogy a különbözőségeket ma nem látjuk közlünk, ez onnét van, mert a hatalmai az ellenség bírja, mely előtt nem szabad megesszalnunk. De jegyezzék meg maguknak, hogy a köztársasági pártban soha sem fogják többé látni azt a szakadást, mely máskor eikülönzett benünket s vesztünket okozta.

Végül Gambetta hangsúlyozta, hogy általános szavazatjuk csak egy van, mely csak egyféleképpen nyilatkozhatik. Időzi Bossuet szavai: „Jog ellen nincs jog”, s azzal zárja be beszédét, hogy a jobboldal föllázadt egyedül ez igaz jog ellen.

BUKURESTI SZEMLE.

Tegnapelőtt három egyen u. m. egy olasz, román és magyar vitatkoztak a Fialkovszky szőgyeten a keleti kérdés felett. A román és olasz a keresztényen sergőket pártolták, a magyar a török serget. A vitakozás folyvást hevesebb lón és a két elsőnek végtére sikerült bebizonyítani, hogy elvégre is a keresztényeké leend a győzelem. Majd meglátjuk, hogy mi lesz a vége, jegyzé meg a magyar. „A vége?” — kérde a román — tehát tudni akarod a végét? Ime . . . ez ekkor jól arczul csapta a magyart. Ime . . . ez leend a vége!” Ezzel vége lett a vitakozásnak.

Szóról-szóra így közli ezt a „Resboin” és után más lapok. Mi elhiszük, hogy román atyáuk fia bekapván Fialkovszky czukrázatában több kis-pohár liquert, Plevna alatt képzelte magát, hol máris annyiszor elphólták a törökök a vitéz román hadserget; de hogy, ha ez így történt, akkor az a magyar sem maradt azzal az egészséges poffal adós — si sterse o palma sanetos a ungurului — erre már mi is egyre százát teunének. Nem ijed meg a magyar ember az árnyéktól Bukurestben sem. A nappali és éjszakai garolának erről sokat beszélhetnek. Hányszor láttuk hogy 4—5 jökevény székelj iparos segéd megugrasztott egész csapat embert a calea mosiloron végig. Láttuk midőn három csékely szolga-legény Piátrán az Olt mellett csak szájál szétgrasztotta a falu tánczólo összes ifjuságát, „Vine ungari!” meg van ennek varázshatása még ma is . . . Azért jobb lesz Plevna alatt mutogatni a vitézséget vagy ha a „Resboin” oda czelezo, hogy a keresztények győzelmé után mi következünk . . . hát így sem fogunk pofozódni, ezt a mesterséget a paraszotok tartásák meg maguknak Fialkovszky előtt.

Lám október 22 napjáról írják Griviczáról a „Pressanak”: „Feltéve, hogy Plevna mint itt hiszünk, három-négy nap alatt elesik.” Azóta ide s tova egy hónap telt el s ha ma, midőn a sorokat írjuk, Ozmán kéazulne is magát kivágni azon körből, melynek nevére sirva fakadnak a században a román anyák: még azután is nyújt alkalmat Ozmán a hőieskedésre oroszoknak és románoknak egyaránt. . . . Igaz, hogy a közép-párt jó meleg szobában gázlámpák mellett elhatározta, hogy: „Turcia este un corp putad: azaz Törökország rothadt test s hogy a román nemzet semmi áron sem fogja sorsát egy ilyen testhez csatolni; de legyenek meggyőződve a fejér urak, hogy fejér kezttyével nem fogják bevinni Vidint, Szilisztriát, Ruscsukot, Várnát és Sumlát . . .

Határoztak még sok szépet a fejér urak pl. Oroszországot iránt rokonszenvet és hálát nyilvánítottak az eddig tanusított jótéteményekért s a hatalmas segítségért a mit adott és adni fog a román nemzetiség fejlesztésére. Válgék egészségükre a muszka támasz-sprijn . . . Azt is meghatározták, hogy a miniszteriumnak kötelessége lett volna a támadó háborúra a törvényhozó testületektől felhatalmazást kérni; de miután ezt elmulasztotta, most már kijelentik a haza és Európa színe előtt, hogy a natio és kormányja közt nincs semmi solidaritas, no este nici o solidantate intre natione si guvern. Így hát nem is marad egyéb hátra, mint az, hogy ezután is politika traditióatlát kövessenek, ez pedig szerintök abban áll, hogy a román állam semlegességeért a hatalmak vállalkoznak jövőre kezességet.

Már engedjenek meg a fejér urak, ha mi azt állítjuk, hogy Moldova-Munténia ilyen traditiónalis politikát soha sem követett. Üssék fel a történelem lapjait s mutassák meg, hol és mikor vállaltak a nagyhatalmak Moldova-Munténia semlegességeért valaha kezességet? Három nagyhatalom u. m. magyar, lengyel és török közé ékelve, azzal tartották a ki hamarabb ott termelt s hatalmasabb volt. Miután a lengyel és magyar helyett az orosz lett a protector, ez időtől fogva ehez simultak. Brankován, Gyika, Kante-nur és más vódák története ezt eléggé bizonyítja. Az 1853-ban kitört keleti háborubán a török levén szövetségeseivel erősebb mint az orosz, akkor orosz rokonszenv, mely ma divatos, honárulási volt. Ma az orosz hitték erősebbnek s hozzá csatlakoztak s hát ha az orosz veszítene? Erre is már készen a program: „Nincs semmi solidaritas a nemzet és kormánya között.” Ne nevetessék magokat a fejér urak. A vörösök belengrottak a támadó háboruba, harácsolásból folytatják a háborút, ez elég szégyenítő, lealázó és igaztalan forrás; de legalább tudjuk és látjuk mit akarnak. A fejér urak háboruzának, nem is; most hősök, holnap gyávák; most ide majd oda kacsingatnak, se fűle se fűve prudens politikájoknak. Bizony ne csudálkozzanak s ne haragudjanak, ha a vörösök has-politikának nevezik ezt . . .

Az oláhországi conservatívek programja.

A conservatívek Bukarestben gyűlést tartottak nov. 10-én, melyben a következő határozatok hoztak;

Azon rezervált magatartás, melyet a conservatív párt minden árnyalata eddig követett, se-hogy sem magyarázandó arra, mintha e párt a jelenlegi kormány politikáját helyeselné; a kellő pillanat elérkezéig a pártnak egyedül teendője constatalni az ország és Európa előtt, hogy a kormány és a nemzet között semmi solidaritas nem létezik, s hogy a jelenlegi politika egyedül a kormány politikája, mit a kamarák akaratának nélkül, sőt ép azok szavazata ellenére követ önkényileg.

A párt érzelmeinek és politikai vezérlevei-nek kellő megismertetésére s minden lehető félreértés kikerülése céljából kimondatik, hogy

1. A mi Románia politikai függetlenségét illeti, ez az egész nemzet óhaja és változatlan marad kívánata, s ennek elismerése és megerősítéseért a conservatív és mérsékelt szabadelmű párt-nak annál is inkább kell küzdenie, minthogy ép e párt volt az, mely e magas eszmét legelőször megpendítette s mely annak megvalósításáért dolgozott. Törökországról a párt azon nézetben van, hogy az tepsedésnek és rothadásnak indult test s hogy a román nemzet soha és semmi áron sem akarhatja sorsátét érdekeit ily testhez kötni. Oroszországi iránt pedig állhatatosan megmarad rokonszenv és elismerése mellett mindazon jóért, mit az Romániának tett s azon hatalmas támogatásért, melyben Romániát részesítette és részesíteni fogja nemzetiségének fejlesztésére.

A párt ennél fogva, ugy mint eddig, ugyanazon igyekezettel s a meggyőződés erejével azon fog lenni, hogy Románia függetlensége: ugymikép azt a román nemzet akarja és mindig is akarta, vagyis Európa nagyhatalmasságai által biztosított semlegesség mellett elismeréssé s megerősítéssé.

2. A képviselőházban és a szenatusban törvényesen képviselt nemzet csak defenzív háborút határozott és szavazott meg. A kormány tulajdonképen csak arra lett felhatalmazva, hogy az országot védje s fegyveres erővel verjen vissza minden támadást, mit a törökök az ország jogai és határai ellen intéznének. Ha a szükség ugy parancsolta, hogy e védelem támadásba menjen át, a kormánynak kötelessége lett volna a kamarákat azonnal összehívni s azoktól arra hasonló felhatalmazást kérni.

Minthogy azonban a kormány ezt nem tette s minthogy az, az alkotmány és a parlamentarizmus megsértésével egymaga önkényileg határozott a háboru fölött s így egy abszolút és veszélyes dictatura szerepét vette föl, kötelessége minden ezen pártbeli románoknak az ország és Európa előtt kijelenteni, hogy a nemzet és a kormány között semmi solidaritas sem áll fenn, s hogy ezen ország, mint szabad, csakis törvényes, alkotmányos uton kötelezhető — mi a jelen esetben nem történt.

Akármiyen lesz a függetlenség elismerése és megerősítése iránti munkálkodásunk és bármilyen természetű is a jelen háboruba való részvételünk, szükséges tudni és ismerni a románok erős akaratát, hogy ők soha sem fognak eltérni országuk hagyományos politikájától.

Országunk hagyományos és egyedül nemzeti politikája, fenntartani individualitásunkat és nemzetiségünket, megkülönböztetve minden más szomszéd elemtől, — nem oladni bele semmi más elembé: elfogadni a jót akárkitől jó s azzal tartani, ki azt adja; respektálni minden szomszédunk határait és érdekeit és soha sem szolgáltatni okot más államoknak zavarra vagy aggodalomra.

Csakis ezen okos, atyáink részéről száza dok óta követett politika mellett lehetett tűzhe-lyüket és jogukat megővni: csakis ezen politika mellett tölthetjük be hivatásunkat az Al-Dunánál s felelhetünk meg az Európa által 1856-ban irántunk tanusított bizalomnak.

A kolozsvári orvos-természettudományi társulat

1877. november 3-án tartott természettudományi estélyen is nagy számu közönség a város művelt osztályaiból gyűlt össze. Ezen estélyek most már — városunk dicseretére legyen mondva — annyira látogatottak, hogy a városi tanács-ház díszes terme ma-holnap nem lesz elegendő a természettudományok barátait, kik közül a szép nem egy jelentékeny részt képez, befogadni.

Az utolsó alkalommal *Abt Antal* tartott kísérletekkel egybekötött előadást „az erély átalakulásáról egy villamos láncban.” Rövid befejezésben előadja az erély fogalmát és a különbséget a mozgási és helyzeti erély között, az erély ezen két nemére több példát hozván fel. Felelmit, hogy Joule Manchesterről nagy számu nevezetes kísérletek által a hő mechanikai egyen-értékét 425 kilogrammterben állapította meg. Ezen a mechanikai munka és a meleg közötti viszonyt kifejező szám azt jelenti, hogy valahányszor mechanikai munka tisztán meleggé vagy megfordítva a meleg munkává átalakul, mindig egyenlő hőmennyiség fejlesztésre egyenlő munka-kifejtés szükséges, és pedig egy hőegységre vagyis azon hőmennyiségre, mely egy kilogramm viz hőmérsékletét 1° C-sal emeli, 425 kilogrammternyi munka kívánatik.

Ilyen természettani kísérletek és szigorú elméleti következtetések által vivatott ki a természeti tudományokban „az erély fentartásának elve”, mely szerint a világ erélyének mennyisége változatlan.

Azután áttért előadásának tulajdonképeni tárgyára és legelőször egy nagy alaku Bunsen elemből összeállított villanytelepet mutatott be. Ennek sarkait (cink és szén) egymással rézhuzal által összekötve az erély azon neme származik, melyet villamos áramnak neveztek el, és melyjegy mint másféle erély különböző munkát végezhet. Az áram keletkezésének oka a cink és kénssav egymással való vegyülése. A cink a kénssav irányában bizonyos vegyrokonsággal bír; ezen helyzeti erély, ha a cink a kénssavval összejelen, melegeg változik át — a cink elég — és a telep edényeiben annál több hő fejlődik, minél több cinket oldhat a kénssav. De lehetséges a cink fonsorozása és a kénssav kellő hígítása által elérni azt, hogy a cink vegyülésénél eltűnő helyzeti erély legnagyobb részt villamos árammá alakul, melyet azután czél szerű módok által az erély más alakjára átváltoztatni lehet.

A telep sarkait vastag rézhuzal által összekötve, villamos áram keletkezett az egész láncban, és a telep edényeiben megfelelő vegyhatás történt, melyet a folyadékok pezsgéséről lehetett észrevenni. A vastag rézhuzal mint kitűnő vezető majd nem egészen hidegen maradt, de az edényekben, hol a rossz zui vezető folyadékok vannak, annyi hő fejlődött, mint a mennyi származnék, ha ugyan annyi cink elégne minden villamos gerjedés nélkül.

A vastag rézhuzal egy része vékony platinahuzal által pótolatván, ez a fehér izzásig hevült és az áram gyengébb lett. A vékony huzal akadályt szolgált az áramnak és ennek következtében egy része a villanyosságként meleggé változott át. De a telep edényeiben most éppen annyival kevesebb hő származott, ugy hogy a két hőmennyiség összege egy bizonyos czinkmennyiség elfogyásánál most is akkora, mint ha a külső vezeték csak vastag rézhuzalból állana. A termen kívül elhelyeztetett 25 Bunsen elemből álló telep segítségével vékony hosszú vashuzal elégettetett. Ezen batteria árama két hegyszer faragott szendaredon vezetett át a villanyos fény megmutatására.

Hogy az áram nem csak melegeg fejlesztet, hanem egyéb munkát is végezhet p. o. vizet szétbonthat, megmutatta azáltal, hogy az áramot vízen keresztül vezette. Azonnal nagyszámu gáz-buborékok emelkedtek a felfogó csőbe, de egyszerűsmin az áram ereje tetemesen csökkent. A villanyos erély egy része eltűnt, felhasználított a vizet alkotó hydrogen és oxygen egymástól való elválásására, azaz a vegyvonás legyőzésére. Átalakult helyzeti erélylő, melynek hordozói a hydrogen és oxygen.

Hogy ezen gázkeverék igen jelentékeny helyzeti erélylő bir, kitűnik azon nagy robbanásból, mely annak meggyújtásánál hallatszott, mely robbanás hő, fény és hangból áll. És ha ezen folyamatnál veszteség nem történt, akkor ezen erélyek összege egyenértékű azon erélylő, mely a telepben felhasználzt czinkmennyiségnek éppen megfelelő. Ezen esetben a batteria alkotó részeinek helyzeti erélye villanyos árammá és ez ismét a gázkeverékben helyzeti erélylő alakult át, mely az égő gyuszál odataratása által másnemű mozgási erélylővé változott át.

Az áram másféle munkakifejtése egy Gramme-féle gépnél lett bemutatva.

A gépbe bevezetett áram a vasgyűrű gyors forgásba hozta. A forgó gyűrű által kétségkívül súlyokat lehet emelni vagy más hasznos munkát végezni, és akkor a batteriaban létrejött áram mozgási erélye a felemelt súlyban helyzeti erélylő változott át. De valamely gép az erély megmaradásának elve szerint nem végezhet munkát erély kiadása nélkül. És valóban ki lehet mutatni alkalmas mérő eszközökkel, hogy az áram mikor a kereket forgatja, gyengébb, mint mikor a kereket köve az áramot minden munkavégzés nélkül a gépen átvezetjük.

Hasonló ez az eset ahhoz, mikor egy bizonyos mennyiségű gőz a kazánból a gépen keresztül a condensatorba megy; ott is azt találjuk, hogy a gőz melegbben kerül a condensatorba, ha a gép nem végzett munkát, mint akkor, ha ilyen végzett.

Befejezésül még néhány érdekes physikai ténymény lett bemutatva, melyek kitűnő példát szolgáltatnak az erély különböző átalakulásaira. A kísérlethez két tekercs használtatott viaszszal bevont rézhuzalból, melynek egyes tekervényei jól el van szigetelve egymástól. A kisebbik a nagyobbikba állítottatott és a belső egy villanyos telep-sar-kaival, a külső pedig egy galvanométerrel lett összekötve.

Azon pillanatban, mikor az áram a belső tekercsen átvettetik, a külsőben egy áram támadt, melyet a galvanométer függőleges tűje jelzett. De a teleptől jövő áram azon pillanatban, mikor ezen új áramot létrehozta, az erély fenntartásának elve szerint gyengőbb lett. Még nagyobb volt a galvanométer tűjének forgása szöge a telep zárasánál, ha a belső tekercsbe előbb egy csomag vasvesszőből beállítottatott. Most az áram a vasat mágnessé változtatta, maga pedig gyengőbb lett, de a mágnes is azonnal veszített erejéből, a mint a külső tekercsben új áramot létrehozott. Itt tehát az 'erély átalakulásának egész sora észlelhető volt, mely azzal kezdődött, hogy a batteriában a chemiai erély villamos árammá átváltozott.

Ezen másodrendű, úgynevezett inductíváram ismét további átalakulásokra képes, kiválóan pedig hő, fény és hang létrehozására. E czélra egy eredeti Rumkorff-féle szikrainductor használtatott, mely 6 egész 8 centiméter hosszú szikrákat ad. Mekkora nagy hőfejlesztés történik ezen szikrában, kitűnő abból, hogy a papir benne meggyulad. Ezen esetben az eltűnő inductíváram nagyobbára melegessé változott át, azonkívül fény és hang származott. A szikra bálmalatos változása ment keresztül, mikor a másodrendű tekercs végpontjait egy ledesi paláczkával összekötve lettek. Most a szikrák éles csattanás és vakító fehér fény jellemezte, de már nem volt olyan forró mint előbb, a papir benne meg nem gyult. Több fény és hang, de annál kevesebb hő származott.

Végre azon pompás szintűnemények lettek bemutatva, melyeket a különböző gázokkal, fluorizáló és phosphorizáló anyagokat tartalmazó Geissler csövekben észlelni lehet, ha azokon az inductioáram átvettetik.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Szolnok-Doboka megye közigazgatási bizottsága.

Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottságának november havi rendes ülésében a főispán bejelentette miadazon ügyeket, a melyek az illető szakfeladók előterjesztése folytán az october havi rendes ülés óta előkérlel elküldött.

Ezután az egyes előadók olvasták fel havi jelentéseiket.

Felolvastattott a n.-szabani kir. postaigazgatóság jelentése. melyben tudatja, hogy Hirsch Adolf n.-iklodi lakos az ottani postamesteri állomásra kinevezetett, Felolvastattott továbbá a besztarcei kir. törvényszék átirata, melyszerint Papp László körjegyzőt, az ellene folytatott bünygyben a másodbírásg felmentette. Oláh Károly völesi lakos és körjegyző ellen, rendeltetés miatt, a fegyelem eljárás elrendeltetett. Klein Fülöp és Főb Jakab rettegi izraelita lakosok zugiskolájának bezáratása a közoktatási miniszternek feljelentette. A tanfelügyelő előterjesztése folytán, a községi iskolai vagyon használatától ugy a községek, valamint a haszon élvező hitközségek eltiltatni határozattak.

A kir. adófelügyelő több község folyó évi elemi kárfelelősi kimutatásait adó-elengedés végett beterjesztvén, több ezerekre menő adóelírás tétetett.

Több községre nézve a kir. adófelügyelő az adóbejárat körül tanúsított laza eljárás folytán a törvény értelmében való felelősség kimondását kérvén, ily értelemben intézkedés tétetett.

„Szolnok-Doboka”.

Felhívás

a magyar történelmi társulat ügyében.

A „Magyar Történelmi Társulat” 12 éves fennállása óta, az ország legkülönbözőbb levéltáraiban tett kutatások folytán igen sok különféle történelmi anyag birtokába jutott, mely évről évre annyira szaporodik, hogy annak közzétételéről gondoskodni előadhatatlan szükségessé vált.

A választmány, melyet a Társulat az ügyek vezetésével megbízott, melyen éreztetnek szükségét: s nem habozott a megoldásnak azon egyetlen módját, melylyel azt el lehet érni, megrendelni: elhatározván a társulat működési körét megővelni.

Bár e megoldás nem csekély koczkatartásal jár, a választmány készséggel ezt, meg levén győződve, hogy azon hazafiak, kik ügyének eddig is apostolai voltak, most sem fogják elhagyni, sőt ösztönt találndnak ebben arra, hogy pártfogásukat s a társulat iránti buzgalmaikat megközzézzék.

Nem akarván a „Századok” eddigi irányán és szerkesztésén semmit sem változtatni s azt jö-

vőre is a feldolgozott történelmi művek gyűjteményének hagyván meg, elhatározta a kisebb történelmi források, különösen az államfőrák és hadvezérek levelezései s a mivelődés-történelmi adatok közzétételére jövő évi január 1-től kezdve egy új évnegyedves folyóiratot indítani meg a „Történelmi Tár” ezim alatt. Hogy pedig ezen folyóirat men-nyén nagyobb körben elterjedhessen, hogy a történelmi kütfőknek a nagy közönségbe is utat nyit-lasson, egyfelől kiváló gond fog fordíttatni, hogy általánosabb érdekű történelmi források mint pl. Martinuzzi Györgynek, Báthory Istvánnak és Békés Gáspárnak, Boesky Istvánnak és Ilészházy Gáspárnak, Péchy Simonnak, Istvánfynak, Rimay-nak, Kemény Jánosnak, Szepelcsényinek stb. levelei jelenjenek meg benne, másfelől pedig a vá-lasztmány a folyóirat árát tagjai számára oly ol-csóra tette, hogy a kevésbé módosak is könnyen megszerezhessék.

A Magyar Történelmi Társulat eddig is mint nemzeti szükség állott fenn. A nemzet hozta létre, a nemzet tartja fenn, mert éri annak szük-ségét, hogy mult életének fényes vagy borús nap-jait bizalmat bíró férfiak tolmácsolják neki. Ha eddig is pártolta, most midőn nagyobb, szélesebb működési tárt nyitott magának, bizonyval most sem késend oly helyzetbe hozni, hogy hazája és ősei történelmének szent ügyét jobban szolgál-hassa.

Ezen reményben tisztelettel felkérjük tagtár-saikat, hogy mennél több aldirást sziveskedjenek gyűjtíteni. Kik eddig is érezték annak szükségét, hogy a magyar történetírás számára hozzá-férhetővé to-gyék annak adatait, most midőn e célhoz ismét egy nevezetes lépéssel közeledünk, bizonyval meg fogják buzgalmatukat kettőztetni, s ha társulatunk-nak minden tagja csak egy új tagot szerez: a Századoknak akkora terjedelmet adhatunk, mely a szerkesztőség kezében levő értékes anyaghalmazzal arányban áll.

Hazánknak némely vidékein társulatunkmá-ol is szép hódítást tett, de viszont vannak nagy da-rab területek, hol a tagok száma nem áll arány-ban az ott levő értelmiséggel. Annival csodála-tosabb jelenség; mert nincs hazánknak vidéke, mely történetében fontos szerepet ne játszott vol-na: kérjük ügyfeleinket figyelmüket e vidékekre annyival inkább kiterjeszteni, mert a mit Társu-latunk tagjainak nyújt, jóval felülmúlja a Tagsá-gi díj értékét.

Aláírás a Magyar Történelmi Társulati tagságra.

A Történelmi Társulat tagjává lehet minden-ki (férfi vagy nő egyiránt), ki egyszer-minden-korra 100 fnt alapítványt tesz, vagy évenként 5 fnt évdíjat fizet, a miért kapja az évenként 10 fntébeten 60—65 iven megjelölő Századok at. Megjegyzendő, hogy a ki 200 fnt alapítványt tesz, a társulat minden kiadását (tehát a Törté-nelmi Tárt is) ingyen kapja. A Diszoklevél ára 4 fnt.

Aláírás a „Történelmi Tár”-ra.

Megjelenik a Történelmi Tár évenként négy-szer, jan. 1-én, apr. 1-én, jul. 1-én, oct. 1-én 12—13 ives füzetekben összesen 50 iven, épen oly díszes alakban és kiállítással s épen oly finom pa-píron mint a Századok.

Előfizetési ára a Történelmi Társulat tagjai számára 2 fnt 50 kr, a kiadó hivatalból elvive, s házhoz hordva vagy postán küldéssel 2 fnt 80 kr. Nem tagok számára 4 fnt 30 kr. Bolli ára 5 fnt.

Az aláírások mindkettőre a társulati titká-r-hoz küldendők. Különbön aláírásokat elfogadnak: Knoll Károly m. akadémiai és Tettey Nándor társulati könyvtáros urak.

A pénzküldemények Balthazár Béla urhoz (Budapest, főut. 9.) czimezendők.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. nov. 20.

— A kolozsvári iparműtörténelmi

kiállításra tömegesen érkeznek, a becsesnél-bece-sebb tárgyak. Az abrubbányai bányaigazgatóság egymagára 1000 fnt értékű aranystufát küldött be. A maros-vásárhelyi collegium beküldte nevezetes Rákóczy-kelyhét, a Dániel-család levél-tárából II. Rákóczy Ferenc, Básta, Kemény Ka-ta, Lorántfi Zsuzsánna, Rákóczy Zsigmond, Bethlen Gábor, Rabutin, Bornemissa Anna eredeti levelei küldettek be. Az erdővidéki bánya-egylet nagy py-ramist fog felállíttatni szénből; Kolozsvár városa egy nagy csoportozatot régi paizsokból, dárdaíkból stb. Közte lesz Dózsa György vaskoronája, a pal-lós, melylyel Békés Gáspár és Társai lefejeztettek, a nemzeti lobogó, melyet Petőfi Sándor és Jókai Mór hoztak magukkal Kolozsvárra 1848-ban stb. stb. Szóval a kiállítás szerfelett érdekesnek ígér-kezik, mintegy ezeröt száz tárgy lesz itt felhalmoz-va, mind érdemes a megfigyelésre. A budapesti napilapokat és különösen a képes lapokat előre figyelmeztetjük, hogy gondoskodjanak értesítések-ről s a képes lapok vétesenek másolatokat a ki-válóból tárgyakról.

— **Meghívás.** Felkéretnek a t. cz. egye-temi hallgató urak, miszerint a f. é. november hó 21. a jogi kar II. számú tantermében tartan-dó közgyűlésre minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: 1. Az egyenruhán teendő némely módosítások, és a jelvények elhagyása, vagy azok viselhetése iránti folyamodvány. 2. A kolozsvári gyógyszerészen hallgatóknak, az egye-

temi itjusághoz intézett folyamodványa. 3. Esetle-ges indítványok. Kolozsvárt, 1877. november hó 20-án. Káldob Ferenc, ifjusági elnök, Györfly Gyula, jegyző.

— **A „Poigári dalegylet”** ez idei rend-kívüli dalestélyét f. évi december hó 26-án, ka-rácson másodnapján tartja meg, melyre előre is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— **Szolnok-Dobokamegyei hírek.** Dé és vá ro s képviselőtestülete, Róth Pál pol-gármeester lemondását nem fogadván el, Róth Pál a város ügyeinek vezetését újból átvette. — Bá-rány Róza, a kolozsvári állami tanítónő-képez-de növendéke, s a déési műkedvelő társaság tag-ja Körösbányára segéd-tanítónővé neveztetett ki. — Jeszenszki Mathild tanítónőnek a közokta-tási miniszter engedélyt adott, hogy Szamosújvárt egy 6 oszt. magánjellegű elemi leány-iskolát ál-líthasson. — Dé és-Aknán és Málomban a roncsoló toroklob miatt a tanítást megszüntették. — Szamosújvárt e hó 13-án választották meg a megyei bizottsági tagokat, és pedig: Duha Gerő, Bárány Lukácsot, Nyagruetz Jenőt, dr. Molnár Antalt, Gopcsa Jóakimot, Osztián Kristó-fot, Simai Gergelyt, ifj. Bányaai Todort s Kor-buly Jánosot.

— **Hunyadmegyei hírek.** A „Hu-nyed” című lap új évig bizonyos, hogy fenn fog állani és új év után hihetőleg átvesszi a lapszer-kesztését a tulajdonjoggal együtt dr. Hollaky Im-re ügyvéd, újévig pedig vezetni fogja Nemes Ödön. — A dé v a i m. kir. állam: reáltanoda, oly tanezkozókkel van ellátva, hogy bizony bár mely nagy városban is megjárna. Tanerők pedig olyanok vannak, kik a szó nemes értelmében megfelelőnek magasos hivatásuknak. Csak egy kár, az, hogy a helyiség nem felel meg a czél-nak, egyik része a tanodának már felette régi, oly annyira, hogy a tantermekben a padlász dűczök-kal van megfámasztva, a másik része ugyan új, de abban nincs sok köszönet, mert az ugy épült, hogy csak akkor nem esik b e a víz, ha nem esik.

— Van Dévának egy igen pompás casinaja, egy gyönyörű szép emeletes épület igen szép kerttel. Van a casinonak igen csinos könyvtára, olvasó és társalgó-terme, pompás táncz-terem és színpad, és a mi az egészben a legszebb és leg-jobb az, hogy az egész épület a casinó tulajdo-na. — Van továb-bá Dévának törvényszéke, a megye székhelye szintén Déva, vnn honvédsége, vannak igen jó tüzölők, és van igen szép és mű-velt közönsége. — Sok szépet és jót láltam és láttam Déván, minek igazán örültem, de ta-láltam és láttam olyasmit is, mi nemcsak hogy nem tetszett, hanem mondhatom, hogy igen roz-szat is tett reám, ugyanis a dévaiaik panasz-kodnak, hogy teljes lehetetlenség a hunyadme-gyei oláhhok magyarosítani. Belátom a nehézség-ek kint a falvakban a hegyek között, de nem a városban, ott, Dévának magyar közönsége, sokat mondok tíz év alatt tökéletesen magyarosíthatná Déva városát, és pedig a leg egyszerűbb móoon, ne beszéljenek a dévai magyarok azon dévai olá-hokkal oláhl, kik a magyar nyelvet igen jól ér-tik. Személyesen győződtem meg: egy pár uri emberrel elmentem egy vendéglőbe, alig hogy bementünk a terembe, el kezdte a vendégöl-s-nével oláhl beszélni, midőn figyelmeztettem ba-rátainkat, hogy beszéljenek az asszonyaággal ma-gyarul, azt mondták, hogy nem érti a magyar szót, és csodák csodája! én öt percz alatt felvág-tam a szép asszony nyelvét, ki igen jól társal-gott vélem magyarul, barátim pedig leütsőték egy küss szemüket, de megígérték, hogy azj én methodusom szerint fognak jövőben eljárni. — A megyei bizottsági tagok választása már az egész megyében végbement, az oláh elem van többségben, de dicőretre kell mondani, hogy nem történnek magyarellenos izgatások.

Vándory Lajos.

— A m.-vásárhelyi korosolya egylet

e hó 13-án délután tartá meg ez évi rendes köz-gyűlést a tanácsház nagytermében. Az érdekel-ték ezutal nagyobb volt, mint az ezelőtti ren-des közgyűlések iránt; az egyletnek mintegy 32 tagja volt jelen. Schneider József kir. táblai ta-nács elnök, a korosolya-egylet elnöke megnyitván a gyűlést, a jelenlevők először is Mentovich Gyula titkár jelentését hallgatták meg: ezen jelentés ne-vetesebb tárgya volt az Elba melletti állandó kor-csolyahely megszerzése és berendezése iránt tett lépések eredménye. Ezután Törpényi János gond-nak és ifj. Gáspár Antal pönztárnok tette meg jelentését, mely utóbbiból azon örvendetes értesítést, szerezte a közgyűlés, hogy az egylet jelenlegi va-gyona megközelíti a 900 frtot. Az alelnök és a 12 tagu bizottság lemondván tisztéről, az új va-lasztás következett. Mielőtt azonban szavazása került volna a dolog, az egylet egyik tagja azon javaslatot tette, hogy a bizottmány tagjai közé ne csak férfiak, hanem a szépnemből is választas-sanak be. A javaslat természetesen mint az „E. H.” írja nagy tetszéssel fogadtatott, hanem az is természetes, hogy — miután a jelenlevők csupán férfi tagok hajlama és nézete, az elfogadott elv-ből igen sokféle irányban ágazott el — az első szavazás eredménye az lett, hogy az absolut töb-béséget csak az elnök Szász Róbert és hét bizott-mányi tag kapta meg; második. harmadik, söt negyedik szavazásra került a dolog, miga választás telyesen eldőlt: az eredmény a szavazatok töb-b-sége szerint sorral következő lett: megválasztat-tak: elnökké Szász Róbert, bizottmányi tagokká:

nők, Sándor Ágnes k. a., [Gáspár Terka k. a. és Istváni Pálné urnők; férfiak; Mentovich Gyula, Görög József, ifj. Gáspár Antal, Chevassus Fe-rencz, Bothos Gyula, Törpényi János, Sándor Kálmán, Fülöp Sándor és Istváni Antal.

— **Két heti** izgas-mozgás után létrejött valahogy a Verhovay-Hermannféle népgyűlés Bu-dapesten a nemzeti lovardában. A tágas terembe mintegy másfél ezer egyén sereglett össze. Grosz Adolf megnyitván a gyűlést, Farkas György választatott meg elnökké. Első szónokul F r o m m Antal úgnök állt az asztalra. Beszéde a vámja-vaslat s az autonóm tarifa ellen irányult. Utána a Szegedről felrándult Bakay Nándor szült a népgyűlés jogosultságáról. A tejedelem és ja nép — ugymond — mint az államélet két tényező-je, kell, hogy kölcsönösen egymásra hassanak, s bár az országgyűlés a bank törvényjavaslatát már megszavazta, a fejedelemtől függ attól szentesi-tését megtagadni. Utána Herman Ojót a ter-mészettudós szült, ki meg volt bizva a határoza-ti javaslat előterjesztésével. A határozati ja-vaslat, mely inkább bámulatosan áradozó ve-zérezikk, röviden ez: Tiltakozzék a népgyűlés a banktörvény ellen, a melyet az országgyűlés a napokban fogadott el, követelje a küln vānterít-letet s adja az országgyűlésnek küldöttségileg tudtára tiltakozását és követelését. A szónokokok mind nagyon mérsékelték voltak a hat. javaslat-hoz képest, mely dültől tájtékkiz. Végül az if-juság Verhovay Gyulát kívánta hallani, ki hosz-sabb beszédet is tartott s megerősítette a nép-gyűlés függetlenségi pártjellegét.

— **A pápa** elhatározta, hogy a jövő hó 17-én titkos consistoriumot tart, melyben ismét bibornokokat fog kinevezni. Az új bibornokok a következők lesznek: Antonio Pellegrini a Chierici di Camera prépost dekanja, kinek esetleges kine-vezése nagy felütést fog kelteni, továbbá Moretti ravenai érsek 1871. október 28 óta, a velencei patriarcha és egy osztrák, valószínűleg a salz-burgi érsek.

— **A legnagyobb** gyémántokról érdekes adatokat közöl Streeter „Precious stones and gems” című könyve. E könyv szerint nem oly könnyű meghatározni, hogy a jelenleg ismert gyémántok közül melyik a legnagyobb. E cí-mért két versenytárs pályázik: a portugal koro-na s a matini (Borneo) rajah gyémántköve. A portugal gyémánt minőségét kétségbe vonják, mivel sokan csak fehér topáznak tartják; a kő maga 1680 karatu s tyuk tójas nagyságu. A por-tugal kormány nem ad fölvilágosítást a kő érté-ke felől, de Streeter, ha csakugyan gyémánt, 60 millió font sterlingre becsüli. A borneói gyémán-tot 160 év előtt találták a szigeten; 167 karat. A bataviai kormányzó 150,000 dollárt és két hadihajót ígért érte, de hasztalanul. E kő sok ármánykodásoknak volt kitéve, de a rajahknak mindedig sikerült megőrizni a „talizánt”. Az orosz czári jogarban levő Orlov-féle gyémánt 1943/4 karatot nyom. II. Katalin 90,000 frtért vette, azonkívül 10,000 frt évi jövedelmet juttat-tott a kereskedőnek, ki azt megfizette. Az Orlov rosszul van csinálva. Az orosz korona gyémántai között van egy 86 karatu is, mely csak részben van csiszolva. Igen természetes, hogy a csiszolt gyémánt tetszősebb, de nem oly értékes. A csi-szolás által fényt nyer a kő, de veszit súlyban. Az a hires gyémánt is, melyet az orleansi her-czeg 135,000 frtért vett, 410 karatot nyomott, s a csiszolás által 1363/4 karatvá lett. A west-minsteri herceg 86 karatu gyémántját a csiszolás 78 karatura apasztotta. Erre nézve legnagyobb bizonyíték azonban a hires Kohinoor, mely 186 karattal jött Angliába, s a csiszolás által 1851-ben 80 karatot veszített. Szakértők állítása sz-eint a Kohinoor fényének növekedése nem áll arányban súlyának kisebbedésével. Brewster Dá-vid előrelátta azt az eredményt, és Albert herceg a csiszolás ellen is nyilatkozott.

— **Dumas Sándorról** nem a legkedve-zőbben nyilatkozik egy francia író, Emile Zola, ki „Les Rougon Mabuarts” című kitűnő regény sorozatával a legnevesebb írók sora küzdte fel magát. Dumas fils — mond Zola — sohasem emelkedik az emberihez, a mi műveinek sajátsá-gosan azok korlátokat szab. A társadalomhoz ka-paszkodik, bizonyítéka ennek főműve a Demimon-é, mely már csaknem érthetlen, s a melyen igen nagyon elbámszokodnak unokáink. Molière él, mert örök embert festett, Dumas ur nem fog élni, mivel a férfiak és nők bizonyos osztályának, melynek életformái a szokásokkal változnak, fes-tésére szorítkozott. Mint gondolkodó közpészerű, eltelve mindenféle neveléséges eszmékkel s bele-mérülve egy rögeszmébe a nélkül, hogy egyebet tanult volna oly axiomáknál, melyek üresek és dörgök akár a dob. Mint író egyáltalában másod-rangu, jóllehet a boulevardok, s a bürze világa elragadtatással esik prózája fölött. S minthogy ép-pen alkalmmal kínálkozik, utalok legutóbb, az aka-demiai erény díjáról mondott beszédére, mely a legszelejtesebb s legbarababab dolgozatok egyike. Ez utóbbi véleményében aligha nem csalatkozik Zola ur, írja az „Ellenőr.”

S P O R T.

Felséges királynéknak legmagasabb névnapját e hó 19-én a kolozsvári falka-vadász-társulat igen szépen sikerült versenynyelvű ünnepelte meg a ko-lozsvári versenyterén, melyen a borongó idő da-

czára jelen volt a kolozsvári urirend éliteje. Ver-senybírák voltak: gróf Bánffy György, Inczédi Samu, eziedes és Bartha Lajos lovaregyleti tit-kár; indított báró Huszár Ádám; kezdődött fél 1 órakor a következők renddel:

I. **Pezsgő-verseny** 1 1/4 mfd.
1. Gr. Bethlen Sándor, 6 ó. sga. h. Rabló, lovagolva a tulajdonos által 63 1/2 klg.
2. Br. Bánffy György, 6 ó. sga. k. Csárdás, lovagolva a tulajdonos által 67 klg.
3. Macskássy Miklós 6 ó. p. h. Bogár, lo-vagolva a tulajdonos által 77 klg.
4. Br. Wesselényi Béla 4 ó. p. k. Melinda, lovagolva a tulajdonos által 70 klg.

Mind a 4 ló szépen indult, a vezetésre Rab-ló vállalkozott, utána Csárdás, Melinda egész az utolsó fordulig nyomukba, a hol osztán kezdett szépen felhúzódni és egy hosszzal elsőnek érkezett, második Rabló, 3 hosszzal utána Csárdás. Idő két huszanót másodpercz.

II. Elegyverseny 1 1/2 mfd.

1. Gr. Bánffy György 6 ó. p. k. Kedves, lovagolva Br. Bánffy György 67 klg.
2. Macskássy Miklós 4 ó. fr. k. Gilda, lo-vagolva a tulajdonos által 77 klg.
3. Gr. Bethlen Sándor legifj. 5. ó. p. h. Vil-lám, lovagolva a tulajdonos által 63 és föl klg.
4. Br. Wesselényi Béla id. p. k. Tündér, lovagolva a tulajdonos által 70 klg.

5. Bennel Kálmán ur 6 ó. p. b. Prine-Gregor, lovagolva a tulajdonos által 60 klg.
Egyforma indulás után Kedves, Gilda és Tündér kiváltak és az utolsó fordulig egyfor-mán haladtak, itt Tündér átvette a vezetést és 2 hosszzal nyert, Gilda második, Kedves 1 hoszsz-al harmadik, idő két harminczkilenc másodpercz.

Paraszt-verseny.

Dij az elsőnek 2 arany, a másodiknak 1 arany, a harmadiknak 2 frt, adta gróf Bánffy György.

Indult 4 ló, a két elsődíjít nyerte Nagy Ist-ván kolozsvári lakos, a harmadikat Tökés Miklós lovas rendőrszolga, idő 4 percz.

IV. Magán-fogadás 1 1/4 mfd.

1. Macskássy Miklós 5 ó. p. k. Nelly, lo-vagolva Br. Wesselényi Béla 77 klg.
2. Br. Bánffy György 6 ó. sga. k. Nefejejes, lovagolva a tulajdonos 67 klg.
Nefejejes elejétől vezetett és 3 hosszzal nyert.

V. Vigasz-verseny.

1. Gr. Bethlen Sándor Rabló, lovagolta br. Bánffy György 67 klg.
2. Macskássy Miklós Nelly, lovagolta br. Wesselényi Béla.
4. Bennel Kálmán Prince Gregor, lova-golva a tulajdonos által.
Rabló elejétől vezetett és nyert, Nelly 2 hosszzal második, Prince Gregor lemaradt.

Bérlet 50-ik szám.
Kolozsvárt, szerdán november 21-én 1877.

ITT ELŐSZÖR

A PURITÁNOK.

Bellini operája 3 felv.

S Z E M É L Y E K:

Valton, lord	—	—	—	Török K.
György, testvére	—	—	—	Marcell Géza.
Takbot Arthur	—	—	—	Scholaszter János.
Sir North Richard	—	—	—	Caravatti Pietro.
Henriette	—	—	—	Kriger Cornelia.
Sir Robertson	—	—	—	Beczeky.
Elvira	—	—	—	Gerecsné M. L.

Kezdeté pontban 7 órakor.

A „KELET” magán-táviratai.

Délben érkeztek.

Feladatott **Budapestben** nov. 20. 10 ó. 50 p. d. o.
Érkezett Kolozsvárra nov. 20. 11 ó. 6. 50 p. d. o.

Karsnál ötezer török el-esett, hétezer elfogatott, három száz ágyu esett az oroszok birtó-kába.

Orhanienél az oroszok három támadását visszaverték a törökök.

A francia senatus a kormány-nak 142 szóval 138 ellen a napirend-ben bizalmat szavazott.

Feladatott **Budapestben** nov. 20. 11 ó. 40 p. d. o.
Érkezett Kolozsvárra nov. 20. 12 ó. 4 p. d. u.

A curia mai ülésén Lanczkyt és társait a vizsgálati fogságból sza-badlábra helyezni rendelte.

Feladatott **Budapestben** nov. 20. 11 ó. 40 p. d. o.
Érkezett Kolozsvárra nov. 20. 12 ó. 6 p. d. u.

A székely fegyverszállítások ügyében vádlottakat, nevezetesen Lanczkyt, Gaál Endrét, Gaál Ist-vánt, Horváth Ignácot, Mihály Al-bertet, Szűcs Mihályt, Csüdör An-drást, Bossi Györgyöt a legfőbb íté-lőszék szabadlábra helyezte, Balázsy és Nagy Ezekiel elbocsátását hely-benhagyta.

Feladatott **M.-Vásárhelytől** nov. 20. 2 ó. 45. p. d. u.
Érkezett Kolozsvárra nov. 20. 2 ó. 45 p. d. u.

A legfőbb ítélőszék a már megérkezett táviratilag a rende-let, hogy a székely foglyok azonnal szabadon bocsáttassanak.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

la Școala - BCC Cluj-Napoca.